

Uddrag fra bogen

Bag de sorte bjerge

Siderne 1-2 og 224-235

En danskers rejse gennem indianernes land

af
Ole Sveigaard

Et knitrende lyn.....

Et knitrende lyn flænses en kulsort nattehimmel, så den et øjeblik synes som et stort sort tæppe, der bliver revet midt over. Teltet oplyses i flere sekunder af et skarpt hvidt flakkende lys, der farver alting gråt, som når et nedslidt neonrør tændes. I det samme sender et øresønderrivende brag sine rystelser igennem jorden og luften fyldes af en tung lugt af ozon.

Teepee i solnedgang. Foto: O. Sveigaard

Så bliver det helt stille, og jeg er lysvågen. Et stykke væk kan man høre vinden i løvet og græsset. Lyden tager til i styrke og som en hammer rammer stormen vores lejr. Vinden river og flår i bardunerne og den tynde teltdug, som er eneste beskyttelse mod elementerne. Det er nok nu, at det brugte og lånte tomandstelt skal stå sin prøve. Himlen åbner alle sine sluser og regnen fosser ned, og som om det første tordenbrag kun var en mild forvarsel, forvandles himlen nu til et hidsigt inferno af lynild og torden — lige over os. Vinden river i prærie græsset og den tørre og

støvede jord forvandles på få øjeblikke til mudder og kraftigt strømmende vandløb. I hvad der vel føles som et kvarters tid, står himmel og jord i ét. Så forsvinder stormen lige så brat som den kom. Lyden af vinden tager hurtigt af og tordenen forvandles til en svag buldren for så helt at forsvinde.

Ikke en vind rører sig. Natten er lun, tør og stjerneklar. De eneste lyde er kvinder og børn, som sagte taler, mens de går til ro i deres telte og Teepee'er.

Præcist sådan husker jeg natten mellem den 19. og 20. juli år 2000. Min første nat på prærien i indianerreservatet, *Rosebud*, i den sydlige centrale del af staten South Dakota.

Men nu foregriber jeg begivenhedernes gang...

Sagen: USA vs. Leonard Peltier

Selvportræt af Leonard Peltier: Leonard Peltier Defense Offense Committee

På en stegende varm solskinsdag, den 26. juni 1975, blev reservatet skueplads for en bevæbnet konfrontation mellem to FBI-agenter og en lille gruppe AIM-aktivister. Hændelsen blev kendt som *the Pine Ridge Shootout*.

Natten til den 26. juni 1975 var plaget af et voldsomt uvejr. Folkene i AIM-lejren på *Jumping Bull's* grund, som ligger tæt ved landsbyen *Ogla-la*, havde kæmpet det meste af natten for at redde deres telte og deres ejendele fra den kraftige storm og blæst. Nu var uvejret forsvundet, og en ung indianer ved navn Leonard Peltier sov længe. Ved ellevetiden lå han stadig ovenpå sin sovepose i sit telt og nød varmen fra den strålende sol. Udenfor teltet var nogle kvinder ved at forberede morgenmaden. Kaffe og pandekager steg over åben ild. Leonard kunne høre hvordan kvinderne hyggesnakkede. En af kvinderne udbrød: *Hov, jeg har tabt en pandekage i mudderet*, hvorefter en anden kvinde skraldgrinende svarede: *Så børst den af. De opdager det alligevel aldrig*. Leonard smilede ved sig selv. Kvinden havde jo ret. Det ville de sikkert aldrig have bemærket. Duften af friskbrygget kaffe, lejrball og nystegte pandekager trængte ind i hans telt. Han strakte sig og fantaserede om den lune pandekage, med et tykt lag ahornsirup, som han lige om lidt skulle sætte tænderne i. Det var en perfekt morgen. Leonard fik aldrig sin pandekage.

To FBI-folk — Special Agent Jack R. Coler og Special Agent Ronald A. Williams — jagtede, efter sigende, en indiansk dreng, Jimmy Eagle, som var mistænkt for at have stjålet et par cowboystøvler. I høj hastighed forfulgte de en rød stationcar ud ad en støvet grusvej. Den røde stationcar kørte — vist nok — tæt forbi AIM-folkenes øde beliggende lejr på familien *Jumping Bull's* ejendom. *Jumping Bull* familien havde bedt AIM om beskyttelse, da de frygtede for represalier fra Wilson's *GOONS*. Leonard Peltier var en af ni AIM-ledere, som var til stede. Der var også ikke-indianske familier, der befandt sig på grunden. Af en eller anden grund standsede agenterne og åbnede ild mod ejendommen.

Leonard hørte de første skud, mens han stadig lå og nød morgenen i sit telt. Først troede han, at det måtte være nogen, der øvede sig med at skyde til måls i den nærliggende skov. Men da han så hørte, at skyderiet blev

intensiveret, og at folk udenfor begyndte at råbe og skrig, blev han klar over at noget var rivende galt. Han greb sin gamle jagtriffel og sin patron-taske, som han tabte, da han snublede på vej ud af teltet. Hans første tanke var at forsøge på at bringe de gamle Jumping Bulls og børnene i sikkerhed.

Ingen i lejren anede, hvem det var, der angreb dem eller hvorfor. Agenterne var i civil, og deres bil bar ingen tegn på at de var fra politiet eller FBI.

Ifølge amerikansk lov er det tilladt at skyde i selvforsvar, og en lille gruppe indianere besvarede ilden med nogle gamle rifler, mens andre fik travlt med at få kvinder og børn bragt i sikkerhed. Én indianer, Joe Stuntz Kill-right, blev ramt af et skud igennem hovedet. Drabet på ham blev aldrig efterforsket. Og de to FBI-agenter mistede livet.

Det var først, da ilden var ophørt og indianerne turde nærme sig bilen, at de opdagede, at angriberne var FBI-agenter, og at de begge var døde. Her blev de først rigtig bange. Man slipper ikke ustraffet fra at dræbe en FBI-agent — og slet ikke, hvis man er indianer. De vidste, at alle i lejren — mænd, kvinder og børn — nu var så godt som døde. De vidste, at selv om de overgav sig frivilligt, var det den sikre død. Deres eneste chance var flugt.

Dette udløste en af de største menneskejagter nogensinde i USA's historie. FBI og den Nationale Garde satte alle sejl til. Men på trods af en massiv indsats og intens helikopterovervågning, lykkedes det for den lille gruppe AIM-folk — flere gange med projektiler piftende om ørene — uskadte at undslippe mellem bakkerne. De blev hurtigt omringet af flere hundrede bevæbnede mænd, men da situationen så mest desperat ud, landede en stor ørn i et træ lige over dem. Overbeviste om, at det var *Tunkashila* — *det store mysterium* — der havde vist sig i form af ørnen, valgte de at følge den. Ørnen lattede og fløj langsomt og lavt, og de fulgte efter den til, de kom til en gammel underjordisk vandledning. Ved at krybe igennem vandledningen lykkedes det dem at slippe væk fra deres forfølgere. De splittede op og forsvandt på forskellig vis ud af reservatet og spredte sig over hele landet, hvilket førte til en storstilet national eftersøgning som varede i otte måneder.

Frustrationen over ikke at have fået fat på de flygtende indianere var så stor, at man senere skød en kugle igennem hvert eneste familieportræt i familien Jumping Bull's hjem.

To AIM-medlemmer, Bob Robideau og Dino Butler, blev senere arresteret og anklaget for mordene. De blev begge frifundet, da retten fastslog, at de havde handlet i selvforsvar. Leonard Peltier var flygtet til Canada, da han frygtede, at han ikke ville få en fair retssag i USA. De amerikanske myndigheder fik ham dog udleveret på baggrund af et meget tvivlsomt vidneudsagn, som FBI havde fremtvunget af en psykisk syg kvinde. Den 6. februar 1976 blev han pågrebet af det Kongelige Canadiske Ridende Polit i *Hinton, Alberta*. Han var ubevæbnet ved anholdelsen.

I april 1977 blev en kontroversiel retssag afholdt i *Fargo, North Dakota*. Stedet for retssagen var måske valgt på grund af dets meget afsidesliggende placering, og fordi den lokale befolkning var kendt for en generel fjendtlig indstilling til, og mistro overfor, indianere. Måske ville man ikke risikere endnu en frifindelse. En jury, udelukkende bestående af lokale hvide borgere, fandt Peltier skyldig i drabene på Coler og Williams, og dommeren idømte ham to på hinanden følgende livstidsstraffe.

Der er skrevet mange bøger om Leonard Peltier's retssag. Den vigtigste er nok Peter Matthiesens *In the Spirit of Crazy Horse*. I denne bog dokumenterer Matthiesen ud over enhver tvivl, at retssagen mod Leonard Peltier var en ren skueproces. Ifølge bogen blev vidner truet af FBI's agenter til at afgive falske vidneudsagn. Andre blev betalt for det. Bunker af bevismateriale blev forfalsket. Det hele foregik i en ånd af, at *nogen – uanset hvem – skulle betale for de to agents død*. Da bogen første gang udkom i 1983, lagde guvernør William J. Janklow sag an mod forfatteren og forlaget Viking Press. Boghandlere blev truet med repressalier, hvis de ikke fjernede bogen fra deres hylder, og bogkøbere blev kontaktet og truet til ikke at købe den. Det skulle tage otte år af opslidende retssager, før Janklow tabte sin sag. Bogen kom endelig ud i 1991.

Robert Redford lavede en dokumentarfilm om retssagen, *Incident at Oglala – Hændelsen ved Oglala*, som på alle måder bakker op om Peter Matthiesens udlægninger.

Peltiers sag tiltrak efterhånden stor international opmærksomhed. Han er af mange blevet betragtet som en *politisk fange*. Mange har appelleret til de amerikanske myndigheder om at lade hans sag gå om. Blandt hans støtter kan nævnes Amnesty International, Nelson Mandela, mayaindianer og nobelprismodtager Rigoberta Menchú, FNs højkommissær for menneskerettigheder, Dalai Lama, Europa Parlamentet, Belgiens og Italiens parlamenter, den sydafrikanske ærkebiskop Desmond Tutu, *Kennedy Center for Human Rights* og rockgruppen *Rage Against the Machine*.

I USA har man tradition for, at en afgående præsident benåder et antal fanger. Da Bill Clinton forlod præsidentembedet i januar 2001, var stærke rygter i omløb om, at han ville benåde Peltier, men lobbyister for FBI lagde kraftige hindringer i vejen. Med helsides annoncer i dagbladene agiterede FBI for, at Peltier var en farlig morder, som afgjort måtte holdes bag tremmer. Fem hundrede FBI-folk og deres familier demonstrerede imod hans løsladelse foran det Hvide Hus. Clinton valgte at give efter for presset og undlod at benåde Peltier. I stedet benådede han en række beviseligt kriminelle forbrydere.

Som en konsekvens heraf, opstod der i 2007 vild opstandelse i Clinton lejren, da milliardæren David Geffen — en berømt amerikansk musikfilm- og teaterproducent og filantrop — trak sin økonomiske støtte til Hillary Clinton's kamp om at blive USA's første kvindelige præsident tilbage, og i stedet finansierede Barack Obama's kampagne. David Geffen gav som årsag, at han var blevet desillusioneret, da Clinton valgte ikke at benåde Peltier.

I strid med en lang række føderale love tilbageholder FBI stadig 140.000 sider af kritiske dokumenter om denne sag — *af hensyn til nationens sikkerhed!*

Leonard Peltier fik aldrig sin sag genoptaget. Han er i dag 64 år gammel og aftjener det 33. år af sin livstidsstraf i sin celle i *United States Penitentiary* i *Lewisburg, Pennsylvania*. Han lider af diabetes, et dårligt hjerte, for højt blodtryk og er delvis blind. På trods af dette har han igennem alle årene virket som mentor for yngre indianske indsatte og ansporet dem

til at leve et liv uden stoffer, alkohol og kriminalitet, men i respekt for sig selv og sine rødder. Han har udvist stor selvdisciplin og brugt sin tid i fængslet produktivt. Han har udviklet sig til en talentfuld kunstmaler og en udtryksfuld skribent. Mest beundringsværdigt er det, at han igennem alle årene i fængsel kontinuerligt har støttet velgørenhed. Dette har han gjort ved at donere sine malerier, der er blevet solgt på auktioner. Indtægterne herfra er blandt andet gået til hjem for voldsramte kvinder, behandlingstilbud til stof- og alkoholmisbrugere samt *scholarships*, som gør det muligt for indianske unge at tage en uddannelse. Herudover er han også initiativtager og koordinator for en årligt tilbagevendende uddeling af julegaver og penge til fattige børnefamilier på *Pine Ridge* reservatet. For disse bedrifter har han modtaget et imponerende antal nationale og internationale priser.

En kold januardag i 2009 kikkede en mail ind på min computer. Det var et åbent brev underskrevet af Leonard Peltiers søster Betty Peltier-Solano. Betty er ledende koordinator af en gruppe, der kalder sig *Leonard Peltier Defense Offense Committee*, som dedikeret arbejder for Leonards frigivelse.

Peltier blev, uden forudgående varsel hverken til ham selv, hans familie eller hans advokater, overflyttet til et andet fængsel i begyndelsen af januar 2009.

Med Betty Peltier-Solano's tilladelse bringer jeg her hendes brev:

Jeg er SÅ OPRØRT! Min broder, Leonard, blev udsat for grov vold efter sin overførsel til Canaan Føderale Fængsel. Han blev overfaldet af en gruppe indsatte. Omfanget af hans skader er, at han pådrog sig mange slag i hovedet og på kroppen. Han har fået en stor bule i hovedet og muligvis en hjernerystelse. Han har sår over alt. En af hans fingre er svulmet op og misfarvet, og han lider af smerter i brystkassen. Der var blod overalt.

Det er vores indtryk, at fængselsmyndighederne efter tilskyndelse fra FBI arrangerede dette overfald, og vi er derfor dybt bekymrede for hans

sikkerhed. Det er muligt at angriberne, som Leonard ikke engang kendte, var blevet tilbudt nedsat straf for at udføre dette afskyelige overfald. Leonard skal snart til høring vedrørende en eventuel prøveløsladelse. Dette kan være en sammensværgelse med det formål at miskreditere en mønsterfange.

Han blev efterfølgende isolationsfængslet og kun givet et måltid mad om dagen. Dette er almindelig praksis, når man ikke vil fortælle navnene på dem, der har angrebet en. Det hører med, at dette med kun et måltid alvorligt bringer hans liv i fare på grund af hans diabetes. Fængselsmyndighederne nægter at frigive oplysninger af nogen art til Leonards familie. Af hensyn til hans sikkerhed er der behov for at disse fængselsmyndigheder hører fra hans støtter. Det samme gælder Præsident Obama. Leonards advokater prøver netop nu at etablere en kontakt.

Overfaldet på Leonard Peltier kommer i hælene på et nyligt brev fra FBI, hvori FBI-støtter opfordres til at udføre et sådant angreb med det for øje at miskreditere Leonard Peltier som en mønsterindsat. Enhver, der har været i fængselsystemet, ved meget vel, at hvis man nægter at udlevere navnene på nogen som har angrebet en, eller rejse tiltale imod dem, så mister man sin status som den forulempede part, og/eller bliver tildelt point, som tæller negativt ved en eventuel høring om prøveløsladelse. Man bliver stemplet som gerningsmand.

Det er ikke ualmindeligt, det er faktisk temmelig almindeligt for regeringen, at bruge indianer mod indianer. De opererer stadig ud fra den gamle talemåde "Det kræver en indianer at fange en indianer". I 1978 forsøgte de at få udført et attentat imod ham via en anden indiansk mand, som også var indsat i Marion fængslet sammen med Leonard. Men Standing Deer valgte at afsløre plottet imod Leonard, i stedet for at tage hans liv i bytte for EN CHANCE FOR FRIHED. Da Standing Deer blev løsladt i 2001, tilsluttede han sig den tidligere Leonard Peltier Forsvars Komite. Han blev medlem af bestyrelsen. Han talte på vegne af Leonard, indtil han blev myrdet — i dag for seks år siden. Før han blev myrdet, betroede Standing Deer sig til sine nærmeste venner, at den

samme mand, som besøgte ham i Marion fængslet for at få ham til at myrde Peltier, havde opsøgt ham i Houston, Texas, og havde advaret ham om, at han hellere måtte holde sig langt væk fra Peltier og alt, hvad der havde noget med ham at gøre.

Vi er fuldt ud bevidste om, at FBI for tiden søger støtte til en fortsat indespærring af Leonard Peltier. De søger også støtte blandt indianere. Så vær på vagt, og tag Leonard med i jeres bønner. FBI er øjensynligt nervøse for den styrke, vi har. Hvis de vil sætte ham op for at plette hans fængselspapirer lige før en høring om prøveløsladelse, hvad kan de så finde på, når det kommer til at se ud som om hans frihed bliver en realitet? Vi er nødt til at sikre, at der intet ondt sker ham igen.

Jeg be'r jer — skriv til Præsident Obama. Skriv til jeres repræsentanter i Kongressen. Gør hvad I kan for at få budskabet ud, så vi kan sikre, at Leonard Peltier får den nødvendige medicinske hjælp han har brug for. Ring til dem og bed om at Leonard bliver behandlet med værdighed og respekt. Vær sød at hjælpe. Jeg ved ikke hvad jeg ellers skal gøre.

Tak

Betty Peltire-Solano

Som en konsekvens af dette brev, modtog fængselspersonale og amerikanske myndigheder i tusindvis af henvendelser fra retfærdighedssøgende borgere. Dette har resulteret i, at Leonard Peltier den 30. januar 2009 blev flyttet tilbage til sit gamle fængsel i *Lewisburg*. Det er en sejr. Men han sidder stadig fængslet som politisk fange — som så mange andre — i et amerikansk fængsel.

I et telegram fra *Associated Press*, dateret 29. april 2009, kunne man under overskriften: ”Højesterets afgørelse: Peltier’s appel for FBI-dokumenter afvist” blandt andet læse:

“Den fængslede amerikanske indianske aktivist, Leonard Peltier, har tabt endnu en retssag i sit forsøg på at tvinge FBI til at frigive cirka

10.500 sider dokumenter om sin sag.” “Peltier afsoner to livstidsstraffe for to FBI-agenters død under en ildkamp nær Oglala, South Dakota, på Pine Ridge indianerreservatet. Han har flere gange appelleret sin dom uden held.” “I 2001 anmodede han om, og fik udleveret, 70.400 sider FBI-dokumenter om ham selv. FBI hævdede, at i tusindvis af yderligere dokumenter i sagen ikke var underlagt loven om aktindsigt, da de blandt andre ting kunne afsløre hemmelige kilder.”

Den 2. maj 2009 blev det offentliggjort, at Leonard Peltier for sjette gang er nomineret til Nobels Fredspris.

Leonard Peltier
Foto: Leonard Peltier Defense Offense Committee

Den 5. maj 2009 sendte Harvey Arden et åbent brev til præsident Obama. Harvy Arden er blandt andet forfatter til bøgerne *Have You Thought of Leonard Peltier Lately* og *WISDOMKEEPERS: Meetings With Native American Spiritual Elders*. Han var redaktør på Peltier's egen bog *My Life is my Sun Dance*. I sit brev til præsidenten redegør Arden i korthed om Peltier's sag. Peltier afsoner på 33. år sin straf for en forbrydelse, som der er tungtvejende beviser for, at han aldrig begik. I løbet af alle disse

år har Peltier, hans advokater, hans støtter samt en mængde menneskerettighedsforkæmpere appelleret til regeringen i Washington om at genåbne Peltiers sag og på ny få den afprøvet i retten. I 33 år har alle disse anmodninger talt for døve øren. Arden bønfalder nu præsidenten og den nye administration om at demonstrere, at loven er lige for alle, uanset race, tro eller finansiel status. Her er Harvey Arden's brev i sin helhed:

Åbent brev til præsident Obama angående Leonard Peltier

Kære præsident Obama,

*På venners, familiens og egne samt bogstavelig talt millioner af menneskers vegne i USA og hele verden, skriver jeg til Dem i dag med en presserende anmodning, som ligger mig meget på sinde: At revurdere Leonard Peltier sagen. I 33 år har hr. Peltier siddet fængslet i forskellige amerikanske fængsler for en forbrydelse, som der er tungtvejende indikationer på, at han ikke har begået. I 33 år har hr. Peltier, hans advokater samt støttegrupper appelleret til magthaverne i Washington og bedt dem om at genåbne og afprøve USA vs. Leonard Peltier sagen igen. I 33 år er der blevet talt for døve øren. I en alder af 64 år er Leonard Peltier nu i sit livs efterår og lider af et skrantende helbred, og de af os, der er interesserede i indianske anliggender omkring social retfærdighed, prøver nu for sidste gang, idet håbet er vendt tilbage i den amerikanske bevidsthed, og idet vi nu har fået en præsident, som går ind for åbenhed og besindighed i politik og handling, at appellere til Deres medfølelse og retfærdighedssans, som for mange repræsenterer en mulighed for endelig at bygge bro over kløften af brudte traktater og løfter mellem de oprindelige amerikanere i dette land og deres regering. Vi håber inderligt, at med Deres nye administration og dets progressive, positive holdning omkring ligeret for alle mennesker, racer, religioner og økonomiske status, at tiden er inde til at hele sårene og rette op på nogle af fortidens uretfærdigheder, krydse vanskelige broer og hele krigens sår. Frem for at berette en længere historie omkring sagen USA vs. Leonard Peltier, foretrækker jeg at gøre opmærksom på hr. Peltiers bog *My Life Is My Sundance*, en bog, som han selv har skrevet og som blev udgivet i 1999 med global anerkendelse og oprevne anmeldelser (se vedlagte), og som*

jeg havde den store ære at publicere. Denne bog indeholder hans nøje redegørelse for begivenhederne omkring hans arrestation, hans retssag, hans efterfølgende mere end 33 års fængselsophold. Måske ønsker De i denne forbindelse at rådføre Dem med Deres to kolleger, Senator Inouye og Guvernør Bill Richardson om denne sag, da de er bekendte med og samtidig støtter den verdensomspændende bevægelse for genoptagelse af sagen og løsladelse af Leonard Peltier som en politisk fange, der er blevet uskyldigt dømt.

Endelig vil jeg bede Dem tage imod Chief Arvol Looking Horse, Beskytter af Lakota Nationens "Sacred White Buffalo Pipe" i nittende generation og undertegnede, så vi kan få mulighed for at aflevere et budskab på vegne af alle de mennesker rundt om i verden, som har engageret sig i sagen for at få Leonard Peltier løsladt – ved protestdemonstrationer, ved at kontakte deres respektive repræsentanter i regeringen, ved at underskrive appeller, ved at skrive breve, ved at arbejde for hans juridiske forsvar. Det ville glæde os at mødes med Dem, vicepræsident Biden, udenrigsminister Hillary Clinton, guvernør Bill Richardson, senator Inouye, Jodi Archambault Gillette fra Inter-governmental Affairs og enhver anden, som De mener, bør involveres i et sådant møde samt enhver drøftelse, der måtte forekomme for at kaste yderligere lys over sagen. Vi tror, at et sådant møde ikke kun vil vær tydelige tegn på Deres beredvillighed til at starte en dialog med de indfødte amerikanere om sager af oversete og presserende vigtighed, men det vil betyde, at De med Deres imødekommenhed viser os, at begreber som demokrati og retfærdighed stadig har betydning i Amerika.

Hr. Præsident, det er med stort håb og store forventninger, at mine kolleger og jeg afventer Deres svar på dette appelbrev. Det er ikke kun Leonard Peltier's fremtid, der afhænger af dette, men også vore håb om en mere rummelig nation, hvor der for alvor er frihed og retfærdighed for alle mennesker, inklusive de oprindelige amerikanere.

*Med højagtelse
Harvey Arden*

*Washington, DC
Med assistance fra Thomas Rain Crowe*

Onsdag den 20. maj 2009 blev det i *Portland, Oregon*, annonceret, at Leonard Peltier for nylig har ansøgt om, og fået godkendt, en høring om prøveløsladelse. Høringen er fastsat til at finde sted den 27. juli 2009. Sidste gang han havde en høring var i 1993, hvor det blev besluttet, at der skulle gå 15 år inden hans sag igen kunne tages op til overvejelse. På trods af at Peltier fastholder, at han ikke dræbte de to agenter, har han åbent udtrykt sin beklagelse og sorg over deres død.

Indianere som Bob Robideau, Steve Robideau, Joe Stuntz, Bobby Garcia, Roque Duenas, Nilak Butler, Anna Mae Aquash og i hundredvis af andre har siden 1970'erne mistet deres liv i kampen for deres rettigheder.

Det var blandt mange andre en stor sejr for de sorte amerikanere, da Obama vandt præsidentvalget i 2008. Lad os håbe, at han besidder det mod og den styrke, som svigtede Bill Clinton. At benåde Leonard Peltier vil ikke blot være en stor medmenneskelig handling. Det vil også have en enorm signalværdi, som kunne blive indledningen til et mere retfærdigt USA, og måske en indledning til at den nordamerikanske indianer igen kan begynde at ånde frit på sit eget kontinent.